

SPORAZUM O ZRAČNOM PROMETU

IZMEĐU

VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

I

VLADE REPUBLIKE INDIJE

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Indije (u daljnjem tekstu: Stranke);

Budući da su potpisnice Konvencije o Međunarodnom civilnom zrakoplovstvu otvorene za potpisivanje u Čikagu, 7. prosinca 1944. godine;

U želji da promoviraju međunarodni zračni promet između svojih teritorija;

U želji da promoviraju međunarodni zrakoplovni sustav utemeljen na konkurenciji između zrakoplovnih-kompanija;

U želji da omoguće najveći stupanj sigurnosti i zaštite u međunarodnom zračnom prometu i potvrđujući svoju duboku zabrinutost vezanu za djela ili prijetnje protiv sigurnosti letjelice, koje ugrožavaju sigurnost osoba ili imovine, nepovoljno utječu na odvijanje zračnog prometa i slabe povjerenje javnosti u sigurnost civilnog zrakoplovstva;

Dogovorile su se o sljedećem:

Članak 1.

Definicije

Za potrebe ovog sporazuma, osim ako drugačije nije utvrđeno, termin:

1. „Mjerodavna tijela zračnog prometa“ označava za svaku Stranku mjerodavno tijelo ili mjerodavna tijela kako je to najavljeno pismeno s vremena na vrijeme od strane jedne Stranke drugoj.;
2. „Sporazum“ označava ovaj sporazum, njegov Aneks i sve njegove izmjene i dopune;
3. „Konvencija“ označava Konvenciju o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu otvorenu za potpisivanje u Čikagu 7. prosinca 1944. godine i uključuje svaku izmjenu i dopunu koja je stupila na snagu prema članku 94. (a) Konvencije i koja je ratificirana od strane obje Stranke, i svaki Aneks ili svaku njegovu izmjenu i dopunu usvojenu prema članku 90. Konvencije, sve dok su ti aneksi ili izmjene i dopune na snazi za obje Stranke;
4. „Zračni promet“, „međunarodni zračni promet“, „zrakoplovni-prijevoznik“ i „zaustavljanje u nekomercijalne svrhe“ imaju značenje koje je naznačeno u članku 96. Konvencije
5. „Određeni zrakoplovni-prijevoznik“ označava zrakoplovnog-prijevoznika koji je određen i ovlašten sukladno članku 3. (Određivanje prijevoznika i izdavanje dozvola) ovog sporazuma;
6. „Cijena“ označava svaku vozarinu, pristojbu ili naknadu za prijevoz putnika (i njihovog prtljaga) i/ili tereta (isključujući poštu) u zračnom prometu koje naplaćuje zrakoplovni-prijevoznik, uključujući njegove agente i uvjete koji diktiraju raspoloživost takve vozarine, pristojbe ili naknade;
7. „Teritorij“ ima isto značenje kao u čl. 2. Konvencije,
8. „Naknade korisnika“ označavaju naknadu koja se naplaćuje zrakoplovnim-prijevoznicima za korištenje zračnih luka, zračne navigacije ili objekata za zračnu sigurnost ili usluga uključujući povezane usluge ili objekte za letjelice, njihove posade, putnike, prtljagu i teret.

Članak 2.

Dodjela prava

1. Svaka Stranka dodjeljuje drugoj Stranki prava utvrđena ovim sporazumom, u svrsi uspostave redovitog međunarodnog zračnog prometa na linijama koje su navedene u odgovarajućem odjeljku ili dijelu Aneksa ovog sporazuma. Takav promet i linije se u daljnjem tekstu nazivaju «ugovoreni promet» i «određene linije».

2. Sukladno odredbama ovog sporazuma, zrakoplovni-prijevoznik (zrakoplovni-prijevoznici) određeni od strane bilo koje Stranke će imati sljedeća prava:
 - (a) da lete bez slijetanja preko teritorija druge Stranke;
 - (b) da se zaustave na teritoriju druge Stranke u nekomercijalne svrhe;
 - (c) dok obavlja dogovoreni promet na točkama određenim za tu rutu u Aneksu ovog sporazuma, zrakoplovni-prijevoznik (zrakoplovni-prijevoznici) određeni od bilo koje Stranke će također imati pravo da ukrcava i iskrcava, na teritoriju druge Stranke, putnike i teret uključujući poštu međunarodnog prometa, odvojeno ili u kombinaciji.
3. Zrakoplovni-prijevoznik (zrakoplovni-prijevoznici) svake Stranke, pored onih koji su određeni u članku 3. ovog sporazuma, će također imati prava određena paragrafom 2. (a) i (b) ovog članka.
4. Ništa u paragrafu 2. ovog članka neće se smatrati dodjelom prava određenom zrakoplovnom-prijevozniku (zrakoplovnim-prijevoznicima) jedne Stranke da ukrcava, na teritoriju druge Stranke, putnike i teret uključujući poštu koji za odredište imaju točku na teritoriju te druge Stranke.
5. U slučaju da zbog posebnih i neuobičajenih okolnosti određeni zrakoplovni-prijevoznik jedne Stranke nije u mogućnosti obavljati promet na uobičajenoj ruti, druga Stranka će uložiti sve napore kako bi olakšala neprekidno obavljanje prometa, tako što će napraviti odgovarajuću privremenu preraspodjelu ruta, po obostranom dogovoru između Stranaka.
6. Određeni zrakoplovni-prijevoznici jedne Stranke imaju pravo na nediskriminirajućoj osnovi koristiti zračne linije, zračne luke i ostale objekte druge Stranke.

Članak 3.

Određivanje prijevoznika i izdavanje dozvola

1. Svaka Stranka ima pravo da odredi zrakoplovnog-prijevoznika ili zrakoplovne-prijevoznike u svrsi obavljanja ugovorenog zračnog prometa na određenim linijama i da povuče ili izmijeni takva određivanja. Takva određivanja su u pismenoj formi i prosljeđuju se drugoj Stranki diplomatskim kanalima i potvrđuju da je zrakoplovni-prijevoznik ovlašten da obavlja vrstu poslova navedenih u Aneksu.
2. Po primitku takvih određivanja i zahtjeva od određenog zrakoplovnog-prijevoznika, u formi i na način propisan za tu svrhu, mjerodavna tijela zračnog prometa druge Stranke dodjeljuju odgovarajuću radnu dozvolu, uz najmanje proceduralno kašnjenje, koja potvrđuje:

- a. da je stvarno vlasništvo i efektivna kontrola nad tim zrakoplovnim-prijevoznikom u posjedu Stranke koja određuje zrakoplovnog-prijevoznika ili državljana te Stranke;
- b. da je određeni zrakoplovni-prijevoznik kvalificiran da ispunji uvjete propisane zakonima i propisima normalno primjenljivim za obavljanje međunarodnog zračnog prometa od strane Stranke vezano za aplikaciju; i
- c. da Stranka koja određuje zrakoplovnog-prijevoznika održava i ispunjava standarde postavljene u članku 9. (Bezbjednost) i članku 10. (Sigurnost zračnog prometa).

Članak 4.

Povlačenje ili ukidanje dozvola

1. Svaka Stranka može povući ili ukinuti radnu dozvolu zrakoplovnom-prijevozniku određenom od strane druge Stranke ili nametnuti takve uvjete koje smatra potrebnim, kada:
 - a. pretežno vlasništvo i efektivna kontrola tog zrakoplovnog-prijevoznika nisu u posjedu druge Stranke ili državljanina Stranke;
 - b. se taj zrakoplovni-prijevoznik ne pridržava zakona i propisa navedenih u članku 6. (Primjena zakona) ovog sporazuma; ili
 - c. druga Stranka ne održava i ne ispunjava standarde postavljene u članku 9. (Bezbjednost).
2. Osim ako trenutne radnje nisu neophodne za sprječavanje daljnjeg kršenja stavaka 1.b ili 1.c ovog članka, prava određena ovim člankom će biti korištena tek nakon konzultacija sa drugom Strankom.
3. Ovaj članak ne ograničava prava druge Stranke da povuče, opozove, ograniči ili nametne uvjete za radnu dozvolu zrakoplovnom-prijevozniku druge Stranke sukladno odredbama članka 10. (Sigurnost zračnog prometa).

Članak 5.

Načela korištenja dogovorenih usluga zračnog prometa

1. Određeni zrakoplovni-prijevoznici obje Stranke imaju pravičnu i jednaku mogućnost obavljati ugovoreni zračni promet na rutama određenim između njihovih teritorija.
2. Kapacitet i frekvencija prometa koji pružaju određeni zrakoplovni-prijevoznici Stranaka će biti dogovoreni između Stranaka.
3. Svako povećanje kapaciteta i frekvencije prometa koji pružaju određeni zrakoplovni-prijevoznici Stranaka mora biti predmet sporazuma između

obje Stranke, a dok se takav sporazum ne zaključi, prevladavaju prava kapaciteta i frekvencije koja su već na snazi.

4. Bez obzira na gore navedeno, određeni zrakoplovni-prijevoznici svake Stranke imaju pravo na obavljanje bilo kojeg broja sveobuhvatnih teretnih usluga između svojih teritorija s bilo kojom vrstom letjelice s punim Trećim, Četvrtim i Petim pravom o slobodnom prometu, bez obzira na točke naznačene u Rasporedu ruta u dodatku ovog sporazuma. Te sveobuhvatne teretne usluge se mogu obavljati i prema kooperativnim marketinškim sporazumima, kao što je dijeljenje šifri, blokirani prostor itd. s bilo kojim drugim zrakoplovnim-prijevoznikom, uključujući zrakoplovne-prijevoznike trećih zemalja.

Član 6.

Primjena zakona

1. Prilikom ulaska, boravka na ili napuštanja teritorija jedne Stranke, određeni zrakoplovni-prijevoznik druge Stranke se pridržava svih njenih zakona, propisa i procedura vezanih za rad i navigaciju letjelice.
2. Prilikom ulaska, boravka na ili napuštanja teritorija jedne Stranke, njeni zakoni, propisi i procedure vezani za dolazak ili odlazak putnika, prtljage, posade ili tereta letjelice sa njenog teritorija (uključujući propise vezane za ulazak, napuštanje, sigurnost, imigraciju, putovnice, carinu i karantinu ili, ako se radi o pošti, poštanske propise) se primjenjuju na putnike, posadu ili teret zrakoplovnih-prijevoznika druge Stranke.
3. Nijedna od Stranaka neće u primjeni zakona, propisa i procedura iz ovog članka davati prednost svom sopstvenom ili bilo kojem drugom zrakoplovnom-prijevozniku a ispred određenog zrakoplovnog-prijevoznika druge Stranke koji je angažiran u sličnom međunarodnom zračnom prometu.
4. Putnici, prtljaga i teret u izravnom tranzitu preko teritorija jedne od Ugovornih stranaka, koji ne napuštaju prostor zračnih luka namijenjen isključivo tranzitu ne podliježu nikakvom pregledu, osim jednostavnoj kontroli, izuzev zbog sigurnosnih mjera protiv nasilja, piratstva u zračnom prometu, kontrole narkotika i sl.

Članak 7.

Naknade korisnika

1. Naknade korisnika koje mogu biti nametnute od strane tijela mjerodavnih za naknade bilo koje Stranke na zrakoplovne-prijevoznike druge Stranke trebaju biti pravične, razumne, nediskriminirajuće, i pravedno podijeljene među svim kategorijama korisnika. Bilo koja takva naknada korisnika će

- biti određena za zrakoplovnog-prijevoznika druge Stranke u uvjetima koji nisu ništa povoljniji od najpovoljnijih mogućih uvjeta za bilo kojeg drugog zrakoplovnog-prijevoznika u trenutku u kojem su naknade određene.
2. Naknade korisnika nametnute na zrakoplovne-prijevoznike druge Stranke mogu odraziti, ali ne smiju prelaziti, za tijela koja su mjerodavna za naknade, puni trošak za osiguravanje odgovarajuće zračne luke, okruženja zračne luke, zračne navigacije i objekata i usluga zračne sigurnosti u zračnoj luci ili unutar sustava zračne luke. Taj puni trošak može uključivati razuman povrat sredstava, nakon deprecijacije. Objekti i usluge za koje su nametnute naknade će biti osiguravane na učinkovitoj i ekonomskoj osnovi.
 3. Svaka Stranka podsticat će konzultacije između tijela mjerodavnih za naknade na svom teritoriju i zrakoplovnog-prijevoznika koji koriste usluge i objekte. Svaka Stranka podstiče tijela mjerodavna za naknade i zrakoplovne-prijevoznike da razmjenjuju informacije, što može biti neophodno da bi se dozvolio točan i transparentan pregled prihvatljivosti naknada sukladno principima stavaka 1. i 2. Svaka Stranka podstiče tijela mjerodavna za naknade da opskrbljuju korisnike razumnim obavijestima o bilo kakvom prijedlogu za promjenom u naknadama korisnika da omogućе korisnicima da iskažu svoje stavove prije nego što izmjene budu učinjene.
 4. U proceduri rješavanja sporova prema članku 20. ovog sporazuma (Rješavanja sporova), ne smatra se da Stranka krši odredbe ovog članka ako:
 - (i) prekontrolira naknadu ili praksu koja je predmet žalbe od strane druge Stranke u razumnom vremenskom roku; i
 - (ii) nakon te kontrole poduzme korake koji su u njenoj moći da ukloni svaku naknadu ili praksu koje nisu sukladne ovom članku.

Članak 8.

Carinske obveze i naknade

1. Svaka Stranka, u najvećoj mogućoj mjeri i na bazi reciprociteta i sukladno svom državnom zakonu oslobađa određenog zrakoplovnog-prijevoznika druge Stranke carinskih obveza, akciznih pristojbi, naknada za inspekciju i drugih državnih obveza i naknada za letjelicu, gorivo, lubrikante, potrošne tehničke zalihe, rezervne dijelove uključujući motore, redovitu opremu za letjelice, zalihe letjelice (uključujući ali ne ograničavajući hranu, pića i alkoholna pića, duhan i druge proizvode namijenjene prodaji ili korištenju a u svezi sa radom ili servisiranjem letjelice) i ostale predmete, kao što su zalihe tiskanih karata, tovarni listovi i svaki tiskani materijal koji nosi utisnut znak kompanije i uobičajeni reklamni materijal koji se besplatno distribuira od strane određenog zrakoplovnog-prijevoznika.
2. Izuzeća zagarantirana ovim člankom se primjenjuju samo ako su predmeti iz stavka 1.:

- a. uvezeni na teritorij Stranke od strane ili u ime određenog zrakoplovnog-prijevoznika druge Stranke;
 - b. se nalazili u letjelici određenog zrakoplovnog-prijevoznika jedne Stranke po dolasku ili na odlasku sa teritorija druge Stranke; ili
 - c. ukrcane u letjelicu određenog zrakoplovnog-prijevoznika jedne Stranke na teritoriju druge Stranke i namijenjeni su za uporabu pri obavljanju dogovorenih usluga;
3. Iznimke iz ovog članka se primjenjuju bez obzira na činjenicu jesu li se ti predmeti u potpunosti iskoristili ili potrošili na teritoriju Stranke koja odobrava iznimku, pod uvjetom da se vlasništvo nad tim predmetima ne prenosi na teritorij rečene Stranke.
 4. Redovita zračna oprema, kao i materijali i zalihe u letjelici određenog zrakoplovnog-prijevoznika, mogu biti iskrcani na teritoriju druge Stranke samo uz odobrenje carinskih tijela tog teritorija. U tom slučaju, oni mogu biti smješteni uz nadzor pomenutih tijela do ponovnog izvoza ili dok se s njima drugačije postupa sukladno carinskim propisima.

Članak 9.

Sigurnost

1. Svaka Stranka može zatražiti konzultacije vezane za sigurnosne standarde kojih se zrakoplovni-prijevoznik određen od strane druge Stranke mora pridržavati a koji se odnose na aeronautičke objekte, zrakoplovnu-posadu, letjelicu i rad određenog zrakoplovnog-prijevoznika. Te konzultacije se održavaju u roku od 30 dana od dana zahtjeva ili u dužem roku kojeg Stranke dogovore.
2. Ukoliko, nakon takvih konzultacija jedna od Stranaka ustanovi da se zrakoplovni-prijevoznik određen od druge Stranke ne pridržava sigurnosnih standarda iz oblasti na koju se odnosi stava 1. koji se tiče standarda uspostavljenih u to vrijeme sukladno Konvenciji, druga Stranka se obavještava o takvim otkrićima i koracima koji se smatraju neophodnim da se usuglasi sa tim minimumom standarda, i druga Stranka će poduzeti neophodne popravne radnje.
3. Svaka Stranka zadržava pravo da suspendira, ili ograniči radnu dozvolu zrakoplovnom-prijevozniku ili zrakoplovnim-prijevoznicima određenim od strane druge Stranke u slučaju da druga Stranka ne poduzme potrebne popravne radnje u roku od 30 dana.
4. Dogovoreno je da sve letjelice kojima upravlja zrakoplovni-prijevoznik jedne Ugovorne stranke, koji prometuju prema teritoriju druge Ugovorne stranke ili s teritorija druge Ugovorne stranke, mogu, dok su na teritoriju te druge Ugovorne stranke, biti podvrgnute pregledu od strane ovlaštenih predstavnika te druge Ugovorne stranke, u letjelici, kao i oko nje, pod uvjetom da to ne dovede do nerazumnog kašnjenja, da bi se provjerila kako valjanosti relevantne dokumentacije letjelice i članova posade, tako i

očiti uvjeti letjelice i opreme (u ovom članku se ovakva kontrola naziva „kontrola na rampi“).

5. Ako jedna ili niz “kontrola na rampi” daje razlog za:
 - ozbiljnu zabrinutost da letjelica ili upravljanje letjelicom nisu sukladni minimalnim standardima uspostavljenim u tom trenutku sukladno Konvenciji, ili
 - ozbiljnu zabrinutost da se bezbjednosni standardi uspostavljeni u tom trenutku sukladno Konvenciji ne održavaju učinkovito i ne poštvavaju,

Stranka koja vrši kontrolu je, u svrsi članka 33. Konvencije, slobodna da zaključi da zahtjevi prema kojima su dozvole ili ovlaštenja za tu letjelicu ili za njenu posadu izdani ili proglašeni valjanim ili da zahtjevi po kojima ta letjelica prometuje nisu jednaki ili iznad minimalnih standarda uspostavljenih sukladno Konvenciji.

6. U slučaju da predstavnik zrakoplovnog-prijevoznika jedne Stranke odbije odobriti pristup letjelicu kojom upravlja taj zrakoplovni-prijevoznik u svrhu provedbe „kontrole na rampi“ sukladno stavku (4) ovog članka, druga Stranka je slobodna da zaključi da postoje ozbiljne sumnje spomenute u stavku (5) ovog članka, te donijeti zaključke iz tog stavka.
7. Svaka Stranka zadržava pravo odmah da povuče ili izmijeni radnu dozvolu zrakoplovnom-prijevozniku ili zrakoplovnim-prijevoznicima druge Stranke u slučaju da Prva stranka zaključi, bilo na temelju jedne ili niza „kontrola na rampi“, odbijanja pristupa za provedbu „kontrole na rampi“, konzultacija ili na bilo koji drugi način, da je trenutna radnja od ključnog značaja za bezbjednost rada zrakoplovnog-prijevoznika.
8. Svaka radnja jedne Stranke sukladno paragrafu 3. ili 7. se obustavlja onda kada razlozi koji su do toga i doveli prestanu da postoje.

Članak 10.

Sigurnost zračnog prometa

1. Sukladno svojim pravima i obvezama prema međunarodnom pravu, Stranke potvrđuju da njihove obveze jedna ka drugoj da zaštite sigurnost civilnog zrakoplovstva od djela nezakonitog ometanja čine sastavni dio ovog sporazuma. Ne ograničavajući njihova opća prava i obveze prema međunarodnom pravu, Stranke će osobno postupati sukladno odredbama Konvencije o krivičnim djelima i određenim drugim djelima u zrakoplovu potpisanoj u Tokiju, 14. rujna 1963. godine, Konvencije o suzbijanju nezakonitih otmica letjelica, potpisane u Hagu 16. prosinca 1970. godine, i Konvencije o suzbijanju nezakonitih djela protiv sigurnosti civilnog zrakoplovstva, potpisane u Montrealu 23. rujna 1971. godine i njenim Protokolom potpisanim u Montrealu 24. veljače 1988. godine i bilo koje druge konvencije o zrakoplovnoj sigurnosti a koje obje Stranke postanu članovi.

2. Na zahtjev, Stranke jedna drugoj pružaju svu potrebitu pomoć u sprječavanju djela nezakonitih otmica civilnih letjelica i drugih nezakonitih djela protiv sigurnosti tih letjelica, ili njihovih putnika i posade, zračnih luka i objekata zrakoplovne navigacije i suočavaju se sa svakom drugom prijetnjom sigurnosti civilne zračne navigacije.
3. Obje Stranke, u međusobnim odnosima, djeluju sukladno svim standardima zrakoplovne sigurnosti i odgovarajućim preporučenim praksama uspostavljenim od strane Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva i određenim kao aneksi Konvencije; one zahtijevaju da korisnici letjelica u njihovom registru, korisnici letjelica čije je poslovno sjedište ili stalno boravište na njihovom teritoriju i korisnici zračnih luka na njihovom teritoriju, postupaju sukladno odredbama o zrakoplovnoj sigurnosti.
4. Svaka Stranka se slaže da se pridržava sigurnosnih odredbi koje zahtijeva druga Stranka za ulazak na teritorij te druge Stranke i izlazak s njenog teritorija, da poduzme adekvatne mjere da zaštiti letjelicu i da ispita putnike, posadu, i njihovu prtljagu i predmete koje nose, kao i teret i spremišta letjelice, prije i tijekom ukrcaja ili utovara. Također, svaka Stranka pozitivno odgovara na svaki zahtjev druge Stranke za posebnim sigurnosnim mjerama da bi se suočila sa određenom prijetnjom.
5. U slučaju da se pojavi incident ili prijetnja nezakonite otmice letjelice ili drugog nezakonitog djela protiv sigurnosti putnika, posade, letjelice, zračnih luka ili objekata zračne navigacije, Stranke će pomagati jedna drugoj putem održavanja komunikacija i drugih prikladnih mjera usmjerenih ka žurnom i sigurnom otklanjanju tog incidenta ili prijetnje.
6. Kada Stranka ima osnovane sumnje da vjeruje da je druga Stranka odstupila od odredbi zrakoplovne sigurnosti ovog članka, mjerodavna zrakoplovna tijela te Stranke mogu zahtijevati trenutne konzultacije sa mjerodavnim zrakoplovnim tijelima druge Stranke. Neuspjeh u postizanju zadovoljavajućeg sporazuma u roku od 15 dana od datuma takvog zahtjeva će stvoriti uvjete za povlačenje, opozivom, ograničavanjem ili nametanjem uvjeta za radnu dozvolu zrakoplovnog-prijevoznika te Stranke. Ukoliko je riječ o žurnom slučaju, Stranka može poduzeti privremene radnje prije isteka roka od 15 dana.
7. Svaka radnja poduzeta sukladno stavku 6. se prekida čim druga Stranka počne da se pridržava odredbi ovog članka.

Članak 11.

Komercijalne prilike

1. Zrakoplovni-prijevoznici svake Stranke će imati pravo da osnuju urede na teritoriju druge Stranke u svrsi promidžbe i prodaje zračnih usluga i drugih pratećih proizvoda i objekata potrebnih za pružanje zračnih usluga.

2. Određeni zrakoplovni-prijevoznici svake Stranke će biti ovlašteni, sukladno zakonima i propisima druge Stranke vezanim za ulazak, boravak i rad, da dovedu i zadrže na teritoriju druge Stranke rukovito, komercijalno, tehničko, operativno i drugo specijalističko osoblje potrebno za obavljanje zračnog prometa i drugih pratećih proizvoda i objekata. Ovu potrebu za osobljem se može, po želji imenovane zrakoplovne-okompanije, zadovoljiti sopstvenim osobljem bilo kojeg državljanstva ili koristeći usluge nekog drugog zrakoplovnog-prijevoznika, organizacije ili poduzeća koje je aktivno na teritoriju druge Ugovorne stranke i koje je ovlašteno za obavljanje tih usluga na teritoriju druge Stranke.
3. Svaki zrakoplovni-prijevoznik bilo koje Stranke može sudjelovati u prodaji zrakoplovnih usluga i drugih pratećih proizvoda, usluga i objekata na teritoriju druge Stranke izravno i po želji zrakoplovnog-prijevoznika, preko agenata. U tu svrhu će zrakoplovni-prijevoznici imati pravo koristiti svoje sopstvene prijevozne dokumente, a svaka osoba će biti slobodna kupiti usluge takvog prijevoza i druge prateće proizvode, usluge i objekte, u valuti tog teritorija ili u slobodno konvertibilnoj valuti.
4. Zrakoplovni-prijevoznici obje Stranke imat će pravo da, na zahtjev, razmijene i slobodno prenose u bilo kojoj konvertibilnoj valuti iznos lokalnog prihoda od prodaje usluga zračnog prometa i drugih pratećih proizvoda, usluga i objekata, a koji je viši od lokalno isplaćenih iznosa, kao i nakupljene kamate na taj prihod (uključujući kamatu na depozite koji čekaju transfer) pri čemu će konverzija i doznačavanje biti odobreni bez odlaganja, bez ograničenja ili oporezivanja, po deviznom kursu primjenjivom na tekuće transakcije i doznake na datum prvobitnog zahtjeva zrakoplovnog-prijevoznika za doznačavanjem.
5. Zrakoplovnim-prijevoznicima svake Stranke bit će dozvoljeno da plate lokalne troškove, uključujući kupovinu goriva, na teritoriju druge Stranke u lokalnoj valuti. Po sopstvenoj želji, zrakoplovni-prijevoznici svake Stranke mogu platiti, za te troškove na teritoriju druge Stranke, u slobodno konvertibilnoj valuti sukladno lokalnim propisima o valutama.
6. Uprkos svemu sadržanom u ovom članku, sprovedba prava iz ovog članka bit će sukladna primjenjivim domaćim pravilima i propisima, koji su sukladni svrsi ovog sporazuma. Ako jedna Stranka nametne ograničenja na prijenos iznosa lokanih prihoda višeg od lokalno isplaćenog iznosa od strane određenog zrakoplovnog-prijevoznika druge Stranke, druga Stranka ima pravo nametnuti odgovarajuće restrikcije određenom zrakoplovnom-prijevozniku prve Stranke.

Članak 12.

Kooperativni marketinški dogovori

1. Određeni zrakoplovni-prijevoznici obje Stranke mogu ući u kooperativne marketinške dogovore, kao npr., dijeljenje šifre, blokirani prostor ili bilo koji drugi aranžman o zajedničkom poduhvatu s:
 - a. zrakoplovnim-prijevoznikom ili zrakoplovnim-prijevoznicima iste Stranke;
 - b. zrakoplovnim-prijevoznikom ili zrakoplovnim-prijevoznicima druge Stranke;
 - c. zrakoplovnim-prijevoznikom ili zrakoplovnim-prijevoznicima treće zemlje.
2. Operativni zrakoplovni-prijevoznici uključeni u kooperativne marketinške sporazume uživat će temeljna prava u prometu, uključujući prava na rute i dodjelu kapaciteta, te će zadovoljavati zahtjeve koji se obično primjenjuju na takve aranžmane.
3. Marketinški zrakoplovni-prijevoznici uključeni u kooperativne sporazume uživat će temeljna prava na rute, te će zadovoljavati zahtjeve koji se obično primjenjuju na takve aranžmane.
4. Kada određeni zrakoplovni-prijevoznik Stranke obavlja zračni promet prema kooperativnim marketinškim dogovorima kao operativni zrakoplovni-prijevoznik, ukupan kapacitet koji obavlja taj zrakoplovni-prijevoznik bit će računat samo prema propisima o kapacitetu Stranke koja određuje zrakoplovnog-prijevoznika. Kapacitet kojeg nudi marketinški zrakoplovni-prijevoznik u tim uslugama se neće računati prema propisima o kapacitetu Stranke koja određuje zrakoplovnog-prijevoznika.
5. Određenim zrakoplovnim-prijevoznicima obje Stranke bit će dozvoljeno prebacivati prometovanje (tj., starburst) između zrakoplovnih-prijevoznika uključenih u prometovanje s dijeljenjem šifre i to bez ograničenja na broj, veličinu i vrstu zrakoplova.
6. Pored operativnih zrakoplovnih-prijevoznika, mjerodavna tijela zračnog prometa obje Stranke mogu zahtijevati od marketinških zrakoplovnih-prijevoznika da dostave rasporede na odobrenje ili bilo kakva druga dokumenta prije početka pružanja usluga zračnog prometa prema kooperativnim marketinškim aranžmanima.
7. Prilikom pružanja usluge prodaje pod takvim aranžmanom, uključeni zrakoplovni-prijevoznik ili njegov agent će jasno objasniti kupcu na mjestu prodaje koji zrakoplovni-prijevoznik će biti operativni zrakoplovni-prijevoznik za svaki sektor usluga i sa kojim zrakoplovnim-prijevoznikom ili zrakoplovnim-prijevoznicima kupac stupa u ugovorni odnos.
8. Prije pružanja usluge dijeljenja šifri, partneri u dijeljenju šifri će se dogovoriti koja Stranka je odgovorna za zaštitu, sigurnost, olakšavanje, odgovornost i druga pitanja vezana za potrošače. Taj dogovor se treba dostaviti mjerodavnim tijelima zračnog prometa obje Stranke prije provedbe aranžmana *code-sharinga*.

Članak 13.

Intermodulne usluge

Određenim zrakoplovnim-prijevoznicima obje Stranke će biti dozvoljeno da vezano za zračni promet putnika i tereta obavljaju intermodulni promet prema ili s bilo koje točke na teritoriju druge Stranke. Ti zrakoplovni-prijevoznici mogu izabrati da sami obavljaju intermodulni prijevoz ili da ga osiguraju kroz aranžmane sa drugim prijevoznicima, uključujući *code-sharing*. Takav intermodulni teretni promet može se obavljati izravno, uz jednu cijenu za zračni prijevoz i prijevoz na tlu kombinirano, pod uvjetom da su putnici i špediteri obaviješteni o tome ko pruža uslugu takvog prijevoza.

Članak 14.

Odobrovanje rasporeda

1. Mjerodavna tijela zračnog prometa obje Stranke mogu zahtijevati od određenih zrakoplovnih-prijevoznika druge Stranke da im najmanje 30 dana prije početka pružanja ugovorenih usluga na razmatranje i odobrenje, dostave rasporede letenja, koji sadrže informacije o vrsti usluge i učestalosti njenog pružanja, vrsti letjelice koja će se koristiti i vremenu leta za svaku točku. Slične informacije je potrebno dostaviti najmanje 30 dana unaprijed za svaku IATA prometnu sezonu, te kada god se uvode neke izmjene vezane za pružanje ugovorenih usluga.
2. Određenih zrakoplovni-prijevoznici obje Stranke su također dužni dostaviti sve druge informacije koje mjerodavna tijela zračnog prometa druge Stranke traže kako bi se uvjerali da se poštivaju zahtjevi ovog sporazuma.

Članak 15.

Pružanje statistike

1. Mjerodavna zrakoplovna tijela svake Stranke će osigurati ili odrediti svojim zrakoplovnim-prijevoznicima da osiguraju mjerodavnim zrakoplovnim tijelima druge Stranke statistike vezane za promet obavljen tijekom svakog mjeseca do i od teritorija te Stranke, pokazujući točke ukrcaja i iskrcaja u tom prometu. Te statistike će biti predane što je prije moguće nakon

završetka svakog mjeseca, ali ne kasnije od 30 dana nakon mjeseca na koji se odnose.

2. Mjerodavna zrakoplovna tijela svake Stranke će, na zahtjev, osigurati ili odrediti svojim zrakoplovnim-prijevoznicima da osiguraju mjerodavnim zrakoplovnim tijelima druge Stranke statistike vezane za početak i odredište prometa do i od teritorija te druge Stranke.

Članak 16.

Tarifa

1. Određeni zrakoplovni-prijevoznici obje Stranke će cijene za ugovorene usluge odrediti na temelju komercijalnog razmatranja na tržištu, pri čemu će posebnu pažnju obratiti na sve relevantne faktore, uključujući troškove prometa i razumnu dobit.
2. Određeni zrakoplovni-prijevoznici jedne Stranke nisu dužni, cijene određene prema stavku (1), dostaviti mjerodavnim zrakoplovnim tijelima druge Stranke.
3. Bez obzira na prethodno navedeno, obje Stranke imaju pravo intervenirati kako bi:
 - a. spriječili cijene čija primjena dovodi do anti-konkurentnog ponašanja, koje ima ili vrlo vjerojatno može imati ili pak čija je namjera da ima učinak osujećivanja konkurenta ili isključivanja konkurenta iz rute;
 - b. zaštititi potrošače od cijena koje su nerazumno visoke ili restriktivne zbog zlouporabe dominantne pozicije; i
 - c. zaštititi zrakoplovne-prijevoznike od cijena koje su neumjereno ili vještački niske.
4. Mjerodavna zrakoplovna tijela jedne Stranke mogu u svrsi naznačenoj u stavku (3) ovog članka zahtijevati od određenog zrakoplovnog-prijevoznika druge Stranke da dostavi informacije vezane za određivanje cijena.
5. Ako jedna Stranka smatra da cijena koju naplaćuje određeni zrakoplovni-prijevoznik druge Stranke nije sukladan navedenom u stavku (3) ovog članka, što prije će obavijestiti drugu Stranu o razlozima svog nezadovoljstva i zahtijevati konzultacije, koje se moraju održati najkasnije 30 dana od primitka zahtjeva. Ako Stranke postignu dogovor o cijeni o kojoj je jedna Stranka izrazila nezadovoljstvo, obje Stranke će se potruditi u najvećoj mogućoj mjeri da taj dogovor i provedu. U slučaju da ne dođe do postizanja dogovora, na snazi i dalje ostaje dotadašnja cijena.

Članak 17.

Multilateralni sporazumi

1. Stranke će u provedbi ovog sporazuma djelovati sukladno odredbama Konvencije, dok su te odredbe primjenjive na međunarodni zračni promet.
2. Ako po stupanju ovog sporazuma na snagu, obje Stranke postanu strane nekog multilateralnog sporazuma, čiji su predmet pitanja koja pokriva ovaj sporazum, bilo koja Stranka može zahtijevati konzultacije, kako bi se utvrdilo hoće li se Sporazum revidirati kako bi uzeo u obzir i taj multilateralni sporazum.

Članak 18.

Konzultacije

1. Svaka Stranka može, u bilo kojem trenutku, pismenim putem zatražiti konzultacije vezane za tumačenje, primjenu, provedbu ili mijenjanje ovog sporazuma ili poštivanja ovog sporazuma.
2. Te konzultacije trebaju početi najkasnije u roku od 60 dana od dana kada je druga Stranka primila zahtjev, osim ako je drugačije dogovoreno.

Članak 19.

Izmjene i dopune

1. Ovaj sporazum može biti izmijenjen i dopunjen putem pismenog sporazuma Stranaka.
2. Svaka tako dogovorena izmjena i dopuna stupit će na snagu sukladno čl. 23. ovog sporazuma.
3. Bez obzira na stavak (2), Stranke se mogu dogovoriti da izmjene i dopune Aneksa ovog sporazuma odmah stupe na snagu.

Članak 20.

Rješavanje sporova

1. Svaki spor glede ovog sporazuma koji nije riješen u formalnim konzultacijama može po dogovoru Stranaka biti predan na odlučivanje drugoj osobi ili tijelu. Ukoliko se Stranke nisu tako dogovorile, spor će, na

zahtjev bilo koje Stranke, biti podnesen na arbitražu sukladno procedurama navedenim ispod.

2. Arbitražu će sprovesti tribunal od tri arbitra koji će biti konstituiran na sljedeći način:
 - a. U roku od 30 dana nakon primitka zahtjeva za arbitražu, svaka Stranka će imenovati po jednog arbitra. U roku od 60 dana nakon imenovanja ova dva arbitra, oni će putem sporazuma imenovati trećeg arbitra, koji će imati ulogu predsjednika arbitražnog tribunala;
 - b. Ukoliko bilo koja od Stranaka ne uspije da imenuje arbitra, ili ukoliko treći arbitar nije imenovan sukladno točki (a) ovog stavka, bilo koja Stranka može zahtijevati od predsjednika Vijeća međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva da imenuje potrebnog arbitra ili arbitre u roku od 30 dana. Ukoliko je predsjednik Vijeća državljanin jedne od Stranaka, imenovanje će obaviti najviši dopredsjednik koji nije državljanin jedne od Stranaka. Bilo da je predsjednik ili najviši dopredsjednik imenovao trećeg arbitra sukladno ovom stavku, taj treći arbitar nesmije biti državljanin jedne od Stranaka.
3. Osim ukoliko je drugačije dogovoreno, arbitražni tribunal će odrediti granice svoje mjerodavnosti sukladno ovom sporazumu i uspostaviti svoja sopstvena proceduralna pravila. Jednom formiran, tribunal može preporučiti privremene pomoćne mjere do konačnog ustanovljenja. Prema uputi tribunala ili na zahtjev bilo koje od Stranaka, Konferencija na kojoj će se jasno odrediti pitanja koja zahtijevaju arbitražu i posebne procedure koje treba slijediti, održat će se roku od 15 dana nakon što je Tribunal u potpunosti konstituiran.
4. Osim ukoliko je drugačije dogovoreno ili propisano od strane Tribunala, svaka Stranka će podnijeti Memorandum u roku od 45 dana nakon što je Tribunal u potpunosti konstituiran. Odgovori će biti dostavljeni 60 dana kasnije. Tribunal će održati saslušanje na zahtjev bilo koje Stranke ili na sopstvenu inicijativu 15 dana nakon dostave odgovora.
5. Tribunal će pokušati da donese pismenu odluku u roku od 30 dana nakon završetka saslušanja ili, ukoliko saslušanje nije održano, nakon dana podnošenja oba odgovora. Odluka će biti donesena većinom glasova.
6. Stranke mogu podnijeti zahtjeve za razjašnjenjem odluke u roku od 15 dana nakon njenog donošenja i svako razjašnjenje će biti izdano u roku od 15 dana nakon takvog zahtjeva.
7. Svaka Stranka će, do onog stupnja koji je sukladan njenom državnom zakonu, omogućiti sprovedbu svake odluke ili presude Arbitražnog tribunala.
8. Troškovi Arbitražnog tribunala, uključujući honorare i troškove arbitara, bit će podjednako podijeljeni između Stranaka. Svi troškovi načinjeni od strane Vijeća Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva u svezi sa procedurama iz stavka 2.b. ovog članka bit će smatrani dijelom troškova Arbitražnog tribunala.

Članak 21.

Prekid sporazuma

Svaka Stranka može, u bilo kojem trenutku, obavjestiti drugu Stranku pismenim putem o svojoj odluci da okonča ovaj sporazum. Takva obavijest će istodobno biti poslana Međunarodnoj organizaciji civilnog zrakoplovstva. Ovaj sporazum će se okončati u ponoć na mjestu primitka obavijesti neposredno prije prve godine dana po primitku obavijesti druge Stranke, osim ako obavijest o prekidu sporazuma ne bude povučena putem sporazuma Stranaka prije isteka ovog razdoblja. U nedostatku potvrde primitka od strane druge Stranke, obavijest će se smatrati zaprimljenom četrnaest dana po primitku obavijesti od strane Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva.

Članak 22.

Registracija kod ICAO

Ovaj sporazum i sve njegove izmjene i dopune bit će registrirane po njegovom potpisivanju kod Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva.

Članak 23.

Stupanje na snagu

Ovaj sporazum će stupiti na snagu na dan zadnje obavijesti u razmjeni diplomatskih nota između Stranaka, koje potvrđuju da su sve Stranke završile neophodne interne procedure za stupanje na snagu ovog sporazuma i njegovog Aneksa.

U NAZOČNOSTI dolje potpisanih, koji su, propisno ovlašteni od strane svojih vlada, potpisali ovaj sporazum.

Sačinjeno u _____, dana _____ (mjesec i godina) u dva primjerka na engleskom, bosanskom, srpskom i hrvatskom i hindu jeziku. U slučaju bilo kakvih neslaganja u tumačenju, prevladavat će tekst na engleskom jeziku.

Za Vijeće Ministara
Bosne i Hercegovine

mr.sc. Rudo Vidović

MINISTAR KOMUNIKACIJA I PROMETA

Za Vladu
Republike Indije

Dr. Nasim Zaidi

GENERALNI DIREKTOR
CIVILNOG ZRAKOPLOVSTVA

Međunarodni zračni promet**Raspored ruta****Dio 1.**

Linije za zrakoplovne-prijevoznike određene od strane vlade Republike Indije:

Polazne točke	Međutočke	Točke u Bosni i Hercegovini	Točke izvan
Bilo koje točke u Indiji	Bit će dogovorene na zahtjev	Bit će dogovorene na zahtjev	Bit će dogovorene na zahtjev

Dio 2.

Linije za zrakoplovne-prijevoznike određene od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine:

Polazne točke	Međutočke	Točke u Indiji	Točke izvan
Bilo koje točke u Bosni i Hercegovini	Bit će dogovorene na zahtjev	Bit će dogovorene na zahtjev	Bit će dogovorene na zahtjev

Dio 3.

1. Točke navedene u Dijelovima 1. i 2. ne moraju biti nužno uslužene prema tom rasporedu.
2. Međutočke i točke izvan mogu po želji određenih zrakoplovnih-prijevoznika biti isključene na nekim ili svim letovima.
3. Međutočke i točke izvan, koje nisu pobrojane u Dijelovima 1. i 2. mogu biti uslužene pod uvjetom da se između tih točaka i bilo koje točke na teritoriju druge Stranke ne koristi Peto pravo na slobodu u prometu.
4. Određeni zrakoplovni-prijevoznik jedne Stranke neće na istom letu uslužiti dvije ili više točaka na teritoriju druge Stranke.

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

1. Izaslanstva Vlade Indije i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine sastale su se u Nju Delhi-ju 16. travnja 2009. da razmotre pitanja vezana za zračni promet između ove dvije zemlje. Razgovori su održani u prijateljskoj i uspješnoj atmosferi. Spisak dva izaslanstva je dat u Apendiksu A.

Sporazum o zračnom prometu i Rasporedi linija

2. Oba izaslanstva su finalizirala i parafirala tekst Sporazuma o zračnom prometu (ASA), uključujući njegov Aneks koji navodi Rasporede linija, koji će biti potpisan između dvije zemlje. Tekst parafiranog ASA je dat u Apendiksu B.
3. Oba izaslanstva su se dogovorile da ASA stupi na snagu nakon što obje Ugovorne stranke potvrde, razmjenom diplomatskih nota, da su nabavile sva potrebna odobrenja za stupanje na snagu ovog sporazuma.

Propisi o kapacitetu

4. Oba izaslanstva su se složile da će svaki zahtjev bilo koje Ugovorne stranke za dodjelom frekvencija i prometnih prava biti razmatran kao prioritet i sukladno tomu o njima donesena odluka.

Sačinjeno u Nju Delhi-ju 16. travnja 2009. godine.

Za Izaslanstvo Vijeća ministara
Bosne i Hercegovine

(Đelal Hasečić)

Za Izaslanstvo Indije

(Prashant Sukul)

Spisak Izaslanstva Bosne i Hercegovine

1. Gospodin Đelal Hasečić, (BHDCA),
šef Izaslanstva vođa Izaslanstva
2. Gospodin Ismet Šečić,
Ministarstvo komunikacija i prometa član Izaslanstva
3. Gospodin Drago Radić (BHDCAO), član Izaslanstva
4. Gospodin Damir Čopić (RS CAD), član Izaslanstva
5. Gospodin Mitar Pavić,
Ministarstvo vanjskih poslova član Izaslanstva
6. Gospodin Ivica Pranjić,
prvi tajnik,
Veleposlanstvo Bosne i Hercegovine član Izaslanstva

Spisak Izaslanstva Indije

1. Gospodin Prashant Sukul,
tajnik
Ministarstvo civilnog zrakoplovstva vođa Izaslanstva
2. Gospodin R.K. Maheshwari,
generalni direktor
Generalni direktorat civilnog zrakoplovstva član Izaslanstva
3. Gospođa Shubha Thakur,
zamjenik tajnika
Ministarstvo civilnog zrakoplovstva član Izaslanstva
4. Gospodin Nagaraj Naidu,
zamjenik tajnika (ITP)
Ministarstvo vanjskih poslova član Izaslanstva
5. Gospodin A.K. Harbola,
pomoćnik direktora (Propisi& informacije)
generalni direktorat Civilnog zrakoplovstva član Izaslanstva
6. Gospodin N. Radhakrishnan,
pod-tajnik
Ministarstvo civilnog zrakoplovstva član Izaslanstva
7. Gospodin D.S. Shinde,
generalni menadžer – Međunarodni odnosi
NACIL član Izaslanstva
8. Gospođa Munmun Goswami,
menadžer – Međunarodni odnosi
NACIL član Izaslanstva